



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Heremi Dei Parae Matris Monasterii In Helvetia Ordinis S. Benedicti

Hartmann, Christoph

Friburgi Brisgouiae, 1612

Cvnradvs II. Ex Baronibvs A Goesgav Abbas Heremitarvm XXIII. Et Princeps
Imperii Sextvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38545



CUNRADVS II. EX
BARONIBVS A GOES.

GAV ABBAS HEREMITA-
RVM XXIII ET PRINCEPS
IMPERII SEXTVS.

A.D. N.

CID. CC
C. XXXV.

PRIMVS CUNRADI annus memorabilis fuit mutatione Reipubl. Tigurinæ, & secutis inde bellis, quorum haut minima pars ad Heremitas per damna ingentia, & possessionum suarum vastitatem, & populationes pertigit. Eorum bellorum & mutationis causæ, & origines ita se habuerunt. Vrbs Tigurum ab antiquo Antistitæ monasterij sanctimonialium subiecta erat. Habebat & Præpositus Collegiæ Ecclesiæ jura quædam. Res capitales aduocatus Imperialis exsequebatur.

Senatus

Senatus erat ex optimis & antiquissimis familijs xxxvi. virum, qui ter in anno sibi per vices numero xii. succedebant, ita vt primi xii. viri Reipubl. administrationem adirent Kalendis Ianuarij, præfiderentque ad Kal. Maias: Secundi ordinis ab iisdem ad Kalēdas Septembris: quos ceteri ordinis tertij rursus ad ineuntem annum sequebantur. Si negotium maioris momenti occurreret xii. qui tunc fungebantur alios xii. qui magistratu proximè abierant, aut omnes xxiv. aduocabant. Decreta tamen nomine xii. qui eo tempore prærant, scribebantur. Ita vrbs & Respubl. diu administrata. Et hæcenus præcipua cum laude, & cõmunitatis bono. Iam verò sensim corrumpi mores, odia inter se senatores huius, vel illius duodenarij exercere, per factiones in partes discedere, omnes summum locum ambire, suæ hinc quemque familiæ, & gentis in firmamentum curiæ inferere, eo omnia vertere. Interea insolescere, ceteros ciues, & plebem, externosque parui pendere, pauca de iure, & æquo, bonoq; pleraque pro lubricine agitare. His quoq; contentionibus ærarium, & opes publicas in varia trahere, absumere. Cuiusmodi mox noua & insolita onera imponere, breui postremo Remp. in maximam inopiam, & angustias cogere. Id nõ pauci ciuium, equites, nobiles, & è plebe ægerrimè tolerabāt, nonnulli quoq; senatorū, inter quos Rudolfus Brunerus antiquæ familiæ, sed nõ eius in senatu dignationis, quam anhelabat. Cum enim ingenti honorū desiderio flagraret, aliosq; minus, vt volebat, idoneos antestare videret, pati nõ poterat. Quamobrem ad populi fauorem captandum se conuertit, relictaque patrum factione ad plebem transijt. Inde carere, & lacerare dicta senatorum, factaque, & insolentiam demonstrare, quandoque deplorare, adhæc peculatum, rapinas, iniurias prodere. Exaggerare onera, exactiones, collectas, & extremum malorum publicum omnium contemptum, & quæcumq; alia plebem vulgo commouere, & impellere possunt. Denique eo perpulit, vt facto tumultu, curiam circumfederint, magnisq; clamoribus, & minis factorum, & regiminis rationem expostularint. In fu-

gam tum se non pauci ordinis senatorij, multi quoque è populo sectatores, & clientes coram coniecerunt; alij iudicium non recusauere. Secuta hinc populi coniuratio, ope, sanguinem, vitam prius amissuros, quam vt impunes fugitiui, & obnoxij abeant. Ne tamen vim factis in istis prætere illi possent, diem dixere, qua die sese coram populo purgare possent, si innocentiam suam probarent, in eadem dignitate mansuros, sin minus iudicium populi exspectaturos. Adfuerunt nonnulli. Pauci se purgauerunt; plerique multati, & in biennium ad locum certum relegati; ea conditione, vt ne inde pedem efferrent, nec cum ceteris, qui non comparuerant, consilia communicarent, nec ipsi, posterique vnquam senatoriâ dignitate cohonestarentur. In reliquos capitis pronunciata sententia est, bona confiscata, liberi, posterique perpetua infamia notati. Præfectus vrbi Rudolfus Brun, qui horum omnium auctor fuerat, nominatus. Condamnati ad Ioannem Habsburgi, & Rapersvillæ Comitem se recepere, qui multis eorum precibus seductus in protectionem accepit, contra fœdus quod ante biennium cum Tigurinis ferierat. Vnde, vt postea videbimus, eius calamitas ingens, & Rapersvillæ ruina. Fine anni, obiit Hermannus Curiaë Episcopus, qui tanta integritate id, quod præfedit, temporis rexit, vt magnam de se opinionem reliquerit non aptiorem peti posse successorem, quam vnde ipse ante processerat. Igitur Canonici Vtricum ex nobilibus à Lentzburg Heremi monachum episcopum nominarunt. Is tum Fabariaë monasterium administrabat, & ab Cunrado abbate obtinuerunt. Quartus fuit Curiaë episcopus ex nostro collegio accersitus. Fabariaë abbatem ex eodem Heremitarum monasterio Hartmānum baronem ab Arbona cōstituere. Anno tricesimo sexto Ludouicus intellecto legationis quam ad Pontificem miserat, vano exitu, conuentum Principum vtriusque ordinis Spiræ frequentem habuit. Adfuerunt inter reliquos Henricus de Virnberg archiepiscopus Colonienfis, Episcopi, Augustanus, Argentinenfis, Aichstadienfis, Curienfis, alij. Decreti tum

quoque

A. D. X.

CIX.

CCC.

XXXVI.

quoque alij ad Benedictum legati. Legationis principes Vtricus Curiensis Episcopus, & comes Nassouia Gerlaeus. Illis totius conuentus Principum precibus rursus ab solutionis gratiam petentibus flens, & mœrens, quæ sibi ab Franciæ rege imminerent, quæque alij Principes Germaniæ contra Ludouicum molirentur, minitarenturque pluribus pontifex ostendit. Scripserunt enim Ioannes rex Bohemiæ, & Henricus dux Bauariæ Imperatoris propinquus, alijque nonnulli, Poloniæ se, & Hungariæ regum opibus Ludouicum à quo, non vna de causa defecerant, plerique tamen ob suum quisque priuatum commodum, regno exuturos, aliumque regem lecturos. Igitur omnia à se, quæ in se essent, officia amicitiae & benevolentiae cum Imperatori Benedictus promississet, patienterque hanc quoque repulsam ferret, rogasset, fore enim, & ita in magna spe esse, vt gratiora mox acciperet, legatos haut vltra remoratus est. Eos Delphinus, quia Gallorum timebantur insidiae, in tutelam susceptos Lausannam vsque perduxit. At vero Rudolphus Brun Tiguri constituendæ, an regendæ, reipubl. maximè cupidus de totius Ciuitatis sententia, populum vniuersum in tribus tredecim diuisit, tribui cuique magistrum constituit, qui cum alijs tredecim, quos ex optimatibus adsumferat, consilium facerent xxvi. Virum, quorum omnium caput Præfectum vrbi, quem Burgimastrum vocauit, esse voluit. Renouata in hanc formam Republ. & motu populi pacato, actorum confirmationem ab Antistita Elisabetha ex baronum à Bonstette familia, & à Præposito Collegiatae Ecclesiæ Craeto ex Comitibus à Tocken- burg, postremo etiam ab Imp. Ludouico impetrauit, fortiterq; Remp. & prudenter per annos quatuor, & viginti gessit. Eodem tempore induciæ inter Aultriacos principes, & tres confederatas Cõmunitates in biennium, & quod excurrit, ductæ, Lucernæ feria tertia post Ioannis Baptistæ. Erat Principum Aultriacorū per Sueuiam & Elsatiam præfectus, Capitaneum vocabant, Nicolaus episcopus Constant. Is cum forte, sequenti anno, ex Solio Cæsaris sui Episcopatus opido,

A. D. N.
C12. CCC
XXVII.

Constantiam rediret, & Glatfeldam venisset, ex infidijs cum Barones à Tenga adorti, nonnullis è comitatu interfecit, alijs vulneratis, captiuum in Hegouia arcem Heuue transportarunt, vbi prope menses sex habitus proximorum ciuitatum & nobilium interuentu libertatem denique obtinuit. Et erant sanè tota pene Germania propter Imperatoris, & pontificis disidium multæ turbæ, & ex illis prædandi passim licentia, frequentes grassationes, latrocinia, & cædes, quæ causam Cunrado Abbati præbuerant, vt maximè peregrinatum pietatis causa ad Heremum, salutis, & incolumitati consuleret. Vnde non solum vicinis ciuitatibus in eorum fauorem scripsit, sed plerisque nobilibus, & qui propinquas arces, & etiam remotiores obtinebant. Fidem fecerunt publico scripto Suigerus, & Hugo fratres nobiles à Tumba (Vulgo Tummen) Rhæti, eorumq; patruelus Saffridus, & Ioannes neminem cuiuscumq; ordinis, & sexus sit, religionis causa ad DEIPARAM Matrem, quæ in Heremo colitur, iter habentem, vti neque ipsorum serui, & clientes, vlla in re, violaturos, saluos eos potius & incolumes per ditiones suas præstituros. Quod si voluerint, aut debuerint eosdem invadere peregrinantes, integrum mensem, id prius abbati Cunrado nunciaturos. Scriptum editum Campo S. Petri, vulgo Veldkirch, feria secunda, post adsumptionem DEIPARÆ. Idem alij nobiles Barones, & Comites fecerunt, non minori erga Cunradum abbatem reuerentia. Tigurini interim exules, acceptis quæ in vrbe euenierant, super alium senatum, & alias leges, nouum quoque magistratum, & Reip. caput esse Brunnerum, se, posterosque suos domo extorres, & gubernaculis publicis perpetuo exclusos, coniurationem fecere, ciuium bona, & merces in Comitatu Rapersvillano, & Marchia occuparunt, & diripere, consentiente, an conniunte Ioanne Comite Habsburgio, ipsos ciues vbicumque nactos incessere, vexare, collecta latrocinantium manu, omnia infesta habere, vrbis postremo incendium tentare, ferroque & flamma aduersarios vlcisci. Capti tum nonnulli è coniuratorum amicis, & supplicio adfecti, mandatumq; Brunnero, daret operam ne quod

Respubl.

Respubl. detrimentum caperet. Ipse cum Urbanis copijs contra hostes progressus Comitis Ioannis possessiones vastauit, Rapersvillam quoque oppugnauit, sed expugnare non potuit. Habebat, eodem tempore, Diethelmus Comes Toggenburgi cum Ioanne propter arcem Grinau Marchiæ superioris acre, & diuturnum bellum, arcemque ipsam obsidione premebat. Ad eum quoque Tigurini nauibus, tamquam contra cōmunem hostē, accesserūt. Habsburgiensis circumventū se vndiq; cernēs, & obsidione suos liberaturus ab insidijs opem sumit, collectisq; quantas potuit, è subditis, querneam siluam, quæ arci adjacet insidere, & vicinum collem occupare suos iubet, datoque signo, dum latus alterum aggreditur, exinopinato hostium terga inuadere. Dictum factum, cæsiq; Toggenburgenses, & captus Diethelmus, Tigurini multis suorum quoque interfectis, in naues repulsi. Sed hi, animis ex accepto damno, & Comitis captiuitate multo atrocioribus, iraque, & pudore incensi, adsumtis etiam è vicino haut paucis Suitensibus, rursus, sed instructiori acie, ad eum, in quo pugnatum erat, locū naues adegerunt. Neque pugnam detrectauit Ioannes, superioris prælij dexteritate, & virtutis fiducia, paucis comitantibus, dispersis ceteris & palantibus, hostem excepit. Pugnatum acriter, & multa vtrimque cæde. Sed, Ioanne denique interfecto, in fugam acti Habsburgiaci, & captiuis Diethelmus ab Rapersvillanis in amissi domini vltionem, & desiderium fædè pariter contrucidatus. Acta hæc x i. Kal. Octobris. Ioannis corpus postero die ab filijs Ioāne, Rudolfo, & Gotfrido Vettingā transportatū, & eo in monasterio iuxta patrem sepultum. Pacem postea, aut inducias potius inter partes Ludouicus Imp. & Albertus dux Austriæ, nōnullis conditionibus, fecerūt quarū præcipuè fuerunt: vti exules pro damnis illatis libras Tigurinis penderēt sexcentas, annos adhuc quinq; ab vrbe milliari quinto exularēt, finito eo spatio, sua bona, & urbem reciperent. Literæ in formam hanc datæ Augustæ Vindelicorum feria vi. ante D. Catharinæ. Quæ omnia licet ægrius Tigurini acceptarent, tamen Imperatoris auctoritate, &

A. D. N.
CIC. CCC.
XXXIIX.

Alberti metu, qui Habsburgiensium propinquorum causam suscepturus credebatur, acquieuerunt. Annus tricesimus octauus insignis prorsus fuit apud Heremum nobili in demoniaco miraculo. Aduenerunt parētes, nomen, & patria ignoratur, & filiolum semestrem, sed ijs viribus, & magnitudine ut biennis & ultra esse videretur, manibus deferentes ab cacodæmone obsessum. Et primo in Ioannem parochum inciderunt Stein opido Sueuiæ ad Rhenum oriundum, ad illum ipsum se venisse adserentes, ut eius consilio & ope in filio liberatione vterentur. Confestim is eos ad Henricum ex nobilibus à Ligriz tum custodis officio fungentem, egregia pietate, & virtute virum deduxit qui puerulum manibus amplexus pone altare maius comportauit, solitis versus exorcismis, vixque initium fecerat, cum cacodæmon, non iam tetricis, & feris vociferationibus, sed tortura inaudita & inenarrabili miserimè obsessum cruciare cepit, tanta crudelitate & violentia, ut omnes artus alios aliorum loco moueret, compagesque corpusculi omnis resolveretur, ingenti inspectantis multitudinis horrore simul, & commiseratione. Sacras tum infantulo admoit Henricus Sanctorum reliquias, sed quas is magno ciulatu & tremore ab sese repellere conaretur. Postremo DEIPARÆ matris ope contentius implorata: horrendo fremitu, & ululatione fugam capeffuit hostis, conqueuitque infans, & artus in sua quique loca rediere, sacrasque, quas tantopere abhorruerat, reliquias placidè tractauit, osculandasque accepit, abieruntque parentes cum filio lacti, DEVM, & eius genitricem, quæ suam in Heremo presentiam tam claris & manifestis miraculis probat, laudibus ingeminantes. Multa alia sub eodem Ioanne parochus admiranda in Heremo aduenerunt, sed suis annis non tradita; tempore incerta magis, quam vana, aut ficta effectu commemorantur. Vnum, quia meo iudicio supra cetera prorsus admirabile, hic licet de anno minus constet, nisi quia aderat tum quoque supra memoratus Ioannes parochus, subnectam. Illud tale fuit. Votum fecerant multi Alsatia nobiles certo periculo defuncti facellum se DEIPARÆ in Heremo visitaturos; Addidit se so-

cietati

cietati eiusdem prouinciæ nobilis, nulla religione deuinctus, vel pietatis ardore, aut cura; nam vitam eousque per multa sæda facinora exegerat, sed tamquam amicus, & socius amicis, & familiaribus. Votiti continuo, vbi ad Heremum peruenerunt, sacellum introgressi votum persolvere: iste contra in popinam se rectà abdidit, vinumque efflagitauit. Mox in se conuersus, veluti loci sanctitudo impium licet, & peruicacem edomaret, cum prius sua secum facinora repetisset, & eo postremo loci consistere, quo, tantis laboribus, ex remotissimis pro uincijs delictorum veniam consequendi fiducia, aut alia jam ob impetrata beneficia, & miracula grati, & memores plurimi quotidie confluerent, intacta vini potione, in Sacellum se quoque ipse recepit, ceterasque inter preces DEIPARAM adfatus, tamquam piam Matrem, & certum peccantium refugium, ne denique vitam egredi possit, quam multis hostibus habere se circumfessam sciat, nisi prius facta confessione, & sumto filij sacrosancto corpore enixissimè deprecatus est. Neque aliud aut præstitit, aut rogauit. Mira DEIPARÆ benignitas, & commissorum cura, studiumque semper extitit, sed in hoc maximè enituit. Domum enim cum eadem societate redeuntem confertissimus inimicorum globus ex insidijs oppressit, fugatisque ceteris, quem petebant hunc unum obruncauere, caput ab reliquo corpore auulsum in proxima arbuta abjecerunt, truncum publica in via reliquere. Transijt haut post è proximo vico illac sacerdos, cædeque recenti perspecta, mirabundus, & subhæsitans, ex propinquo humanam audit vocem, auxilium petentis, & per amorem, honoremque DEI Genitricis confessionem suam acciperet, sacraque Eucharistia muniret, quando absque ea deficere nequeat, obsecrantis. Accessit sacerdos trepidans, & attonitus, sui que prope nescius, auditaque deniq; exomolegesi, cum tot, tantorum scelerum se reum interfectus adfirmauisset, rogare institit sacer minister, qua hanc tantam à DEO gratiam ratione emeruisset. Et is paucis quæque apud Heremum acciderant, quæque ante Virginis aram prostratus expetisset,

enarravit. Mox accepto cælesti viatico, feliciter extinctus est, cum prius acta hæc vti apud Heremum publico loco extarent, omnibus ad exemplum, & documētum feruentissimè obtestatus esset. Perfecit sacerdos, cunctaque, vt aduenierant, recensuit, plurimorum in præsentia, inter quos Ioannes ante dictus parochus fuit. Hoc eodem anno, comitis principum, Francofurti magna frequentia, celebratis, promulgauit Ludouicus Imper. defensionem suam contra Ioannis xxii. excommunicationem, & censuras, qua eas irritas, & vanas, contraque iuris vtriusque leges, & decreta, de procerum, qui aderant, vtriusque ordinis sententia, & iudicio pronunciauit, obseruarique eas toto Imperio vetuit, v. Idus Augusti. Ejecti tum pluribus ex Germaniæ Urbibus Ecclesiastici, præcipuè monachi, & religiosi, qui acius pontificis interdictum tuebantur, nostri maximè ordinis quorum pars magna in Galliam transijt. Et Tigurini quidem, pulsus illis, qui nuper superfuerant, per annos decem absque vilo diuino officio, & sacrificio fuerunt. Eodem mense Augusto, primum locustæ his in partibus visæ, frumenta, fæna, frondesque depopulatæ sunt, sed mense sequenti præcipuè, tandem incubuerunt, vt instar obscuræ nubis celum cooperuerint, incendijque modo campos, & siluas, & prata pervastarint. Illarum mox ex putrefactione, terra & aère corruptis, maxima exorta annonæ angustia, postremo & fæua pestilientia invasit. Supplicationes, & vota auertendæ placandæque Numinis iræ, vndique indictæ, & exactæ. Anni sequentis initio, obiit Otho dux Austriæ, & superioris Germaniæ prouinciarum Austriacarum rector, Heremitarum aduocatus, v. Idus Februarij. Sepultus Neobergenfi à se condito monasterio. Reliquit Fridericum, & Leopoldum qui in paterna prouinciarum administratione successerunt. Hoc ipso tempore effectus Thuringus ex Baronibus ab Actinghuse Vranienfis ex monacho Heremitano abbas Disertinus, qui vbi dignitatem, munusque inijt, multa vt erat prudentia, & pacis, & tranquillitatis inter Christianos vniuersæ desiderio, nihil prius habuit, quàm vt pacem, & amicitiam inter

A. D. X.

CII.

CCC.

XXXIX.

tiam inter

tiam inter Rhetos, & tres confederatas Communitates reconciliaret, effecitque, hoc anno, multis conditionibus, Difertini, festo D. Martini. Signarunt Rhetorum nomine, idem Thuringus abbas, Ioannes Baro de Bellomonte equestris ordinis Laaci, Langenbergæ, Tlumi, & Foucæ dominus, Henricus baro à Montealto Lugnitij, & Ilantij dominus, suo, & fratris Simonis nomine, & Maphæus Pallantia præfectus: Communitatum vero nomine Ioannes baro ab Attinghuse officialis Vraniensis Thuringi abbatis germanus frater. In easdem conditiones, & amicitiam adsumti eiusdem abbatis opera, Albertus senior Comes Verdenbergæ & sancti Montis, Trimisij Dominus. Anni quadagesimi initio, pacem quoque Agnes Austriaca Hungariæ regina, & Fridericus eius ex fratre Othone nepos, legati que urbium Constantiæ, S. Galli, Linaugiæ, Rauensburgi, Vberlingæ, Friburgi Brisgouia, Schaffhausiæ, Rhinfeldæ, Lucernæ, Zoffingæ, Arouiæ fecerunt, inter Rempubl. & exules Tigurinos. Cum enim cernerent exules vi, & minis nihil obtinere posse, sumptibusque, & impensis fatiscere, & perire, Principum, & urbium opem implorarunt, abnuentibus quas cum que conditiones pacis Tigurinis magistratibus, nisi liberam sui deditioem facerent. Datum tamen Principum, & urbium honori ne vitæ discrimen adirent. Fecerunt igitur sui potestatem exules, arbitrioque se senatus, & populi Tigurini permiserunt: Idem de multa statuerent extra mania, an in vrbe exsequenda, de suis etiam bonis, et possessionibus, eadem auctoritate, decernerent. Acta hæc apud Campum regis, feria secunda, post diem natalem Agnetis Virginis, et Martyris. Hoc anno emit Cunradus abbas mediam partem iuris patronatus Ecclesiæ Snuuis in Rhetia ab Hugone nobili ab Tumba, & Neoburgo in bonum Præposituræ sancti Geroldi. Emissionem hanc ratam habuit Suigerus Hugonis frater, literis super ea re datis, Campo sancti Petri vigilia S. Andreae Apostoli. Alteram partem nuper etiam accepimus dono, & beneficio Casparis Comitum ab Alto Empfio, quam donationem ratam, gratamque

habuit

A. D. N.

CIX. CCC.
XL.CIX.
CCC.
XL.

habuit Ioannes Pflugius Episcopus Curienfis loci Dicecefanus antiquæ & claræ virtutis ac probitatis nostri singularis fautor, & amator. Erant adhuc in interdictione Heremitarum nomine Suitenses, liberationemque modis omnibus urgebant, neque vi, ubi se ferebat occasio, & manu abstinebant.

A. D. N.

*CID.
CCC.
XLI.*

Cum igitur, anno sequenti, ineunte Marquardum ex baronibus à Rechburgo Monasterij, eo tempore, Camerarium interceptissent inter prædandum, vt fermè solitabant, sacramento adegerunt, curaturum pro suis viribus, vt interdictione liberentur, & pax inter partes constans, & firma redeat. Sacramenti is literas dedit præsentibus Cunrado ab Iberg officiali, Thuringo ex officiali, Venero Ioanfero, pluribus alijs Suitensibus. Quarto Kalend. Aprilis anni quadragesimi secundi, Benedicto pontifici mortuo successit, pridie Nonas Mal. Clemens vi. nostri ordinis abbas, Fiscanensis Lemoniensis dicecesis, factus inde episcopus Antistiodorësis, tum Senonensis archiepiscopus & ex eo Rhotomagensis, postreponitæ præfedit an. x. dies viii. Vere ineunte bellum inter Tigurinos, & Schafhausianos exortum, prædationes, & cædes vtriusque factæ. Et mala grauiora sperabantur, nisi Imperiales vicinæ vrbes, facto compromisso, placassent. Tumultus quoque & seditio Constantiæ, & Vitoduri, multitudine contra magistratus, & optimates, concitata, eorum, vt volebant, ob insolentiam, & auaritiam. Pulsi nonnulli, mox, venia petita, in integrum restituti. Etsi verò nouus pontifex Ludouico semper etiam priuatis rebus infestus, Ioannis in eum censuras subito, ubi iniijt, confirmasset, nihil tamen non mouendum ratus Imperator, quo placaret, liberationemque ab interdictione impetraret, legatos cum potestate quidquid videretur agendi, transigendique Auinionem dimisit, anno quadragesimo tertio. Multis factis consultationibus, postremo leges has pontifex absolutionis edidit. Quæcumque contra Ioannis censuras Ludouicus promulgauerat falsa, & à veritate Catholica aliena profiteretur. Imperium liberè pontifici renunciaret. Se, vxorem, liberos, in eius potestatem traderet; Ab eodem iudicium, & senten-

A. D. N.

*CID. CC
C. XLII.*

A. D. N.

*CID.
CCC.
XLIII.*

tiam ex-

tiam expectaret. Quæ adeò aspera, & intoleranda cum Ludouicus arbitretur, conuentum Principum in proximū autumnum Francofurtum indixit. Decreti pontificij exemplum ad omnes Imperij proceres, amicos, & coniunctos transmisit, quæque Imperij, quæque suæ dignitatis essent, consilia exquisiuit. Eodem tempore, commisit Cunradus abbas præfecturam Frisæ, & Sancti Geroldi aduocationem Suigero nobili ab Thumba, & Neoburgo. Promisit contra Suigerus se cum fratre Hugone acturum, ne cōmunem esse velit, quoscumque ad eandem præposituram abbas miserit defensurum, suamque in protectionem accepturum, bona, possessiones, prædia Præposituræ pari fide, & integritate reëta, sacra, salua habiturum, & contra quamcumque vim, & hostilem impetum suis, & amicorum omnium opibus defensurum: Cunrado abbati, & eius curatoribus, si eo proficisci contigerit, comitatum, & conductum tutum, & securum præstiturum. Iuramentum ad ea omnia præstitum scripto cōfirmavit, dato Neoburgo in arce, Vigilia App. Simonis, & Iudæ. Ceterum annus hic memorabilis admirandis omnium Germaniæ fluminum inundationibus fuit. Rhenus enim Constantiæ adeò abundauit, vt mœnia prope piscationis pontem supergressus sit, Lauffenbergæ pontem, & ædes duodecim euertit, Sanctione vtrumque etiam pontem, & ædes plures, sicuti & Rhinfeldæ, totoque adeò tractu Rhenano, quidquid obuium, & oppositum eadem violentia perrupit. Lindemagus vtrumque pontem superauit, quos ingenti labore, & saxi & truncis, vasisque aquis repletis, ciues agrè retinuerunt. Domum tamen ponti adiectam Gotfridi Mulneri equitis, (hospitiū nunc gladij est) auulsit integram, & eius mole, & impetu quidquid molinarum fuit, duabus exceptis, subuertit, & præcipitavit. Tota prope vrbs nauiculis, & scaphis peruia fuit, illisque ad Sanctimonialium basilicam, & loca vicina ferebantur, Vrfa etiam fluuius Lucernæ ad Franciscanorum ædis maius altare progressus est, ea profunditate, vt pariter lintres, & phafelos toleraret. Illa aquarum illuione, & diuturnis pluuijs cor-

rupta fa-

A. D. N.

CIC. CCC.
XLIV.

rupta fata, & messis, famesque longa, & fæda consecuta, quæ multos mortales absumsit. Plurimos rara, & præsignis Nicolai Constant. episcopi pietas, & benignitas seruauit, qui, toto eo tempore, quod in biennium integrum se traxit, ter, quaterue in hebdomade, tria, aut quatuor, sæpius quinque pauperum, & egentium millia paut, veri patris, & pastoris exemplo, & imitatione, perpetuaque ad posteros memoria, & laude. Anno sequenti, vt indictum erat, conuenerunt Principes plerique, ingrediente Septembri Francofurtum, vnanimiq; consensu, Vitkero Treuirensi archiepiscopo sententias perquirente, & promulgante, Pontificis decreta improbarunt, legatosque ad Clementem, destinarunt, & sacrum Collegium, qui conuentus iudicium deferrent xv. Kal. Octobris. Hinc inimicitia, quàm antea, inter partes aciores. Mense insequenti, prædationes, solito more, versus Heremitas fecerunt Suitenses, Rudolfumque ex baronibus Cimberianis monachum cæperunt, ceteris cum Cunrado abbate Feficonem elapsis, compuleruntque iurejurando ad actum officiali Cunrado ab Iberg, Thuringo ex officiali, Verno Lufingo, Vlrico Vidmanno, Verno Stauffachero, alijs pluribus polliceri, sibi curæ fore, vt inter Heremitas, & eorum subditos, Suitensesque pax, & concordia redintegretur, vtriusque partis ex commodo, & bono. Pollicita scripto firmavit in Heremo natali die D. Catharinæ Virginis, martyris. Ineunte postea Decembri vita defunctus Fredericus dux Austriæ Othonis F. absque hærede. Successit Leopoldus frater admodum puer, in regimine prouinciarum superioris Germaniæ & nostrorum aduocatione. Anni quadragesimi quinti principium ab terræ motu horrendum, tota Heluetia, Elsatia, Palatinatu, sed longè maximè Insubria, ingenti tremore concussis. Grassabatur interim toto pene orbe sæua pestilentia, sæuior etiam per Italiam. Et apud Rapersvillam, mense Majo, mortales naufragio quadraginta desiderati, mox Rhinfeldæ eodem casu centum triginta. Autumno ingrediente cum Tiguri Cunradus abbas agitaret, accepit fidei & obsequij sacramentū ab Theodorico maiori

A. D. N.

CIC.
CCC.
XLV.

ab Altfet-

ab Altstette, prædiorum eorum nomine quæ ei apud Eschen-
tzam contulerat. Postremo anno obiit quoq; Dux Leopoldus
magnæ spei, & indolis adolescentulus. Omnium Austriacorum
provinciarum factus hæres, & cõpos Albertus cognomento
Sapiens, & Cõtractus, superioribus Germaniæ præfecit, cum
liberi adhuc impuberes essent, Ioannam sororẽ, clara virtute,
& prudentia feminam. Anno sexto, & quadragesimo, solennibus
bullæ cænæ Domini anathematis, Clemens pontifex omnes
Ioannis xxi. in Ludouicum execrationes, & censuras renouauit,
cumq; vt hæreticum, & schismaticum, fautoresq; eius, & sectatores
condemnavit, interq; eos, & præcipuè Heinricum Maguntiacensem
archiepiscopum, in cuius locum Gerlacum ex Comitibus Nassouie
præpositum, & simul Pontificis capellanum sublegit. Electoribus
etiam tempus constituit, quo tempore Cæsarem alium, abo-
lita Ludouici memoria, nominarent. Et Gerlacus quidem &
Heinricus de archiepiscopali dignitate diu inter sese decertarunt,
validis vtrimque opibus, & auxilijs. Sed vt ille quoque pontificio
mandato satisfaceret, ante diem xiv. Kal. Augusti, Rhenas
Treuirensis archiepiscopus opidum Electores vocauit. Venerunt
super Gerlacum Balduinus Treuirensis, Valdramus Colonien-
sis archiepiscopi; Ioannes Rex Bohemiæ, & Rudolfus dux Saxonie,
dictisque sententijs, & Ludouici electione antiquata, Carolum,
Ioannis Bohemi filium Cæsarem pronunciarunt, absentibus,
& omnem contra Bauarum electionem improbantibus,
Palatino Comite, & Brandenburgensi marchione. Tum quoque
fama valuit corruptos ab Rege Ioanne Saxonem, & Coloniensem,
(Treuerensis noui Cæsaris patruus erat Ioannis frater) in
eam electionem venisse magis, quàm aduersariæ partis fauore,
aut Ludouici odio. Carolus continuo versus Aquisgranum tetendit,
ne ibidem coronam accipere posset, Ludouici amici præpedierunt.
Accitus igitur in auxilium ab Philippo rege Gallie, contra
Aeduardum Angliæ Regem proelio Cresciaco interfuit, v. Kal.
Septembris, quo extincta, & interfecta pene tota Gallie nobilitas
& in ea quoq;

A. D. N.

CII. CCC

XLVI.

Ee Ioannes

A. D. N.

CIC.
CCC.
XLVII.

Ioannes rex Bohemiæ, qui eo filium, quamuis cæcus, secutus erat. Ceterum ubi de Caroli electione nuncium pontifex accepit, publico consistorio statim adprobavit. Ipse, magno cum periculo, præterito prælio, fuga elapsus cum in Germaniam redisset, neque Aquisgranum, ut diximus, obtinere posset, vi. Kal. Decēbris Bonnæ ab Coloniensi præfule coronatus est. Interea Ludouicus Spiræ Imperialium civitatum comitia celebrauit, easq; pene vniuersas, maximè quæ Rhenilitem, Franconiam, Allemanniam colunt, sibi additissimas, Caroli negligentes, reperit. Eodem tempore vita excessit Nicolaus optimus Constant. episcopus. Successor electus Vlricus Pfefferhardus è patricijs Constātiensibus, præfuit annos sex. Orta quoq; Flagellantiū secta, quæ Germaniā, Galliamq; pene vniuersam peruasit. Anno sequenti, v. idus octobris inter venādum apoplexia, ut pleriq; crediderunt, tactus Imperator Ludouicus esse desijt. Eius morte, aliqua facta ad Carolum inclinatio. Quamobrē extemplo magnis copijs Ratisbonā venit, ubi tamquā Rex Romanorū receptus, mox Norimbergā, multis Burggraffio factis promissis tenuit. Norimberga in Heluetiam transijt. Bernam, Salodorū, Tigurū se recepit, postremò dies natalitios Basileæ transegit. Quas vrbes, uti & ceteras, quæ Ludouico eouſque adhæserant, Fridericus episcopus Bambergensis, Clementis pontif. auctoritate interdicto liberavit, & communi Ecclesiæ restituit. Redierunt tumque passim presbyteri, & monachi, quiq; interdicti metu vrbes, & sacerdotia reliquerant, aut miserant. Basilea porro Argētīnam, & Vormatiā adiit. Hoc eodē anno, cōdiderunt Marquardus & Hartmānus nobiles à Ruoda in æde parochiali ipsius vici Ruodæ, Comitatus Lentzburgiensis, Sacellum DEIPARÆ MATRI, illudq; amplis redditibus locupletarunt, voluntate, & cōsensu Cunradi abbatis ædis patroni, & Brunonis, Rudolphi Brūneri Reipubl. Tigurinæ consulis perpetui, filij, qui toti parocciæ tunc præsidebat, quiq; postea præpositus Tigurinæ Ecclesiæ, & postremo Caroli Cæs. capellanus, multa ab eo priuilegia in Præposituræ Tigurinæ bonū & emolumentū impetrauit. Eius foundationis ex Instrumēto

hæc pau-

hæc pauca subieci. *In nomine etc. Speciali etc. Inhuius rei etc. In dictione, xv.*

Tertio Nonas Ianuarij octauj et quadragesimi anni cōtra Carolum conuenerunt Francofurti electores quatuor Heinricus archiepiscopus Maguntiacensis, Robertus Palatinus, Heinricus, qui in Electoratu Saxonico Rudolfo successerat, & Ludouicus Romanus Brandenburgensis, vnanimiq; suffragio, Caroli electionē improbarunt, tamquam, viuentē Ludouico, & immerēte, illegitimā & largitionibus coactam, missisq; ad Aeduardū Angliæ regē aduersus Gallos victorijs, & rerum gestarum gloria celebrem, illi Imperium detulerunt. Cum is abnuisset, Gallorum bellorum prætentu, Fredericum Misniæ marchionem substituerunt, qui ab Carolo decem argenti librarum millibus corruptus, electionē quoque suam eiurauit. Octauo Kal. mensis Febr. sequenti terra valido iterum motu, per Germaniā, & Italiam variè mortalium animos adfecit. Superioribus cum Tigurinis bellis, quibus etiam Ioannes pater occiderat, damna haud mediocria, prædiorum, & locorum vicinitate, Cunrado abbati, & Monasterio nostro præsertim apud Feficonem, & alijs propinquis vicis ipsi subiectis intulerat Ioānes Comes Habsburgi Lauffenbergæ & Rapersvillæ dominus. Eorum in damnorum compensationē, idem ipse Comes Ioannes, & fratres eius Rudolfus, & Gotfridus, qui Lauffenbergæ fermē agitabāt, cum ipse Rapersvillam obtineret, in protectionē peculiarem susceperunt eumdē Cunradum abbatem, Heremitarum monasteriū vniuersum, & omnes nostros cum prædijs, & possessionibus subiectos, & obnoxios, promittentes auxilium, operam consilium omnibus ijs in locis, quæ ad eos pertinent, aut in ipsorum potestate sint. Sunt quoque polliciti pro se, & suis omnibus posteris, quos ideo hoc ipso deuinciunt, & obligant, vt eo facilius diuina illis Maicestas, DEIPARA virgo Cælorum Regina veniam illorū indulgeat, quæ contra Monasterium, & ei cōnexos, & subditos admiserunt, nulla in posterum in re, nullo in iure, jurisdictione, possessione, censu, reditu, nullis in hæreditatibus, feudis, beneficijs, pri-

A. D. N.

CLO.CCC.
XLIX.

uilegijs, abbati, aut eius monasterio facturos vniquam molestiam, aut impedimentum allaturos, sed eadem omnia, & quaecumque habent in opido Rapersvillæ, & vicinis pagis, se & eorum posteros, protecturos, & defensuros, neque per se, neque opera suorum, neque vlla domestica aut externa iurisdictione seculari, aut Ecclesiastica, aut alia quacumque re infracturos, violaturos, neque damnum aliud vniquam, aut detrimentum apportaturos, sed potius abbatem, eius successores, & monasterium, eadem in libertate, iure, & dominio, quibus hactenus vsi fructi sunt perpetuo defensuros, & conseruatos, iuxta, & secundum Monasterij Instrumentum, regalia, tabulas, elenchos, protocolla, absque dolo malo. In quorum omnium fidem, certitudinem, & aternitatem Abbati, & Heremitarum Monasterio fideiussores dederunt senatum, & populum Rapersvillensem, facto Instrumento sigillis trium fratrum, & Communitatis Rapersvillensis munito, edito que Tiguri, hoc anno, feria v. proxima post Ioannis Baptistæ. Iisdem diebus, pestilentia inuasit omnibus retro seculis atrocissima, siue sæuitiam, & præsentiam veneni, siue prouinciæ, quas, eodem pene spatio, incendij modo depopulata est, amplitudinem, & distantiam consideres. Ex transmarinis delata prouincijs Italianam primo corripuit, mox Germaniam, Galliam, Hispaniam vniuersas. Plures pene exhaustæ vrbes, vici, & pagi infiniti funditus extincti, Monasteriorum ingens numerus populatus tanta veneni acrimonia, vt halitus etiam longinquioris ad certum exitum suffecerit. Ab ea plerique Iudæi expertes erant, & aquis fontinalibus, puteis quoque, & cisternis abstinebant. Vnde vulgò nata suspicio, quasi venenassent, & mox ingens, tota Europa, excepto Auinione, vbi Clemens pontifex intactos seruabat, eorum persecutio, tormentisque adhibiti, super veneficia, multa alia sæda facinora fætebantur, furta, peculatus, falsimonia, cædes quoque puerorum innocentium. Adulti Iudæi passim ignibus exanimati, tenerior ætas, & pauci annis prouectiores supplicij meræ aquis lustralibus expiati. Diu pluuijs aquis, aut perennibus

vicitatum

victitatum, donec fontium scaturigines, quos appensis sacculis pharmaco plenis præcipuè corrupisse arguebāt, depurgarentur. Non deerant tamen qui defenderent, & aëris corruptionem tremori terræ proximo attribuerent, ex halatis, ea concussione, densis, & infectis vaporibus. Abstinuisset eo Iudæos fontibus, quod rerum naturalium quam iactitarent, cognitione noxios eosdem fore anteuidissent. Postremo improbabilem videri tantam coniurationem, & vno, eodemque tempore, totius adèò Christiani orbis aquas potabiles corrumpi potuisse. Sub finem anni, Nonis Nouembris, vitam, & dignitatem deposuit abbas Cunradus, cum hæcenus magno labore, & cura, per præterita bella, & ciuiles Tigurinorum, & Comitum Habsburgiensium dissensiones, & iras Monasterio præfuisset. Erat ex baronum à Goesgau nobili, & antiqua familia oriundus, quæ arx in Comitatu Froburgensi, pago Buchsigouix, infra Oltam opidum sinistra fluminis Arulæ sita est dorso Iurassi. Obijt paullò post Gerhardus vltimus eius stirpis melioris sexus.

SUCCESSERE per matrimonia barones à Becburgo vicini. Post Cunradi obitum Heremitæ abbatem nominarunt Heinricum ex Baronibus à Brandisio.

